

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
Šablona:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Název projektu:	Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0940
Autor:	Mgr. Adam Rychtecký
Tematická oblast:	Člověk ve společnosti – sociologie
Název DUMu:	Referenční skupiny
Kód:	VY_32_INOVACE_NS.2.13
Datum:	24. 9. 2013
Cílová skupina:	Žáci středních škol
Klíčová slova:	Referenční skupina otevřená, uzavřená, anticipace, exkomunikace, sociální vykořenění, negativní referenční skupina.
Anotace:	Zápisový list – základní podklad pro tvorbu zápisků studentů při výuce tématu sociálních skupin, zde se zaměřující na Mertonovu teorii referenčních skupin. Jde o výrazně podrobnější zápis, neboť nebývá pro studenty na pochopení nejjednodušší.

SOCIÁLNÍ SKUPINY III.

MERTONOVA TEORIE REFERENČNÍCH SKUPIN

Základem pro tvorbu této teorie jsou výsledky Staufferova výzkumu v armádě US, kdy revidoval Sumnerovo vnímání **členských** (vlastních) a **nečlenských** (cizích) skupin, které měly odpovídat dělení *lepší – horší*.

Teorémy (předpoklady) Mertonovy teorie

- Každý člověk je členem několika spol. skupin (primárních i sekundárních) a ty jsou jeho **členské**.
- K těm, kde členem není – tzn. **nečlenským** skupinám – může mít určitý vztah:
 - ⇒ spolupráce
 - ⇒ indiference (nezájmu)
 - ⇒ nepřátelství
- Jedinec se se svými **členskými** skupinami identifikuje v různé míře (tzn. přijetím hodnot, norem, rolí apod.), přičemž se s těmito skupinami *nemusí* identifikovat vůbec!
- Pokud se s **členskou** skupinou *neidentifikuje*, orientuje se na **nečlenskou** (má k ní přátelský vztah) a může mít snahu stát se jejím členem.

Výsledky

A)

- Ta skupina, se kterou se jedinec identifikuje, se nazývá referenční
- Tato skupina může být primární či sekundární, **členská či nečlenská**, formální či neformální apod.
- **Referenční** = hodnotím se vzhledem k této skupině
/srovnvej referenční rámec ve fyzice = totéž/

B)

- Pokud se pro jedince **členská** skupina **nepřekrývá** se skupinou referenční (tzn. je mu přednější **nečlenská** skupina), ptáme se, zda daná referenční skupina je člensky **otevřená či uzavřená** (zda je do ní vstup možný či nikoliv).
- Je-li otevřená (lze se stát členem), jedinec se na vstup do ní (na přijetí za člena) připravuje procesem **anticipující socializace** = stav, kdy jedinec ještě není členem, ale aspiruje na členství a vědomě či nevědomě se na něj připravuje (osvojuje si H, N a R typické pro danou skupinu).

C)

- Taková aktivita se původní **členské** skupině líbit nebude a použije na jedince sankce.
- Volí je dle povahy svého vztahu k dané referenční skupině
- Chování původní **členské** skupiny vůči odcházejícímu členovi má 3 fáze:
 1. fáze zvýšené komunikace s jedincem (přesvědčit ho o setrvání)
 2. fáze nulové komunikace – pokud přemlouvání selže
 3. fáze formální a reálné **exkomunikace** – vyloučení ze skupiny

D)

- Pokud je jedinec již exkomunikován z původní **členské** skupiny a zároveň není ještě přijat za člena v referenční **nečlenské** skupině, dochází ke stavu sociálního tlaku a psychického napětí (stres), který se nazývá stavem **sociálního vykořenění**.

Negativní referenční skupina

- **Nečlenská** skupina, jejíž H, N a R jedinec aktivně odmítá, tzn. je absolutně neochotný stát se nebo být spojován s členy dané skupiny

Literatura

PETRUSEK, Miloslav. *Sociologie. Občanská nauka (základy společenských věd)*. 2. vyd. Praha: SPN, 1994, ISBN 80-04-26588-X.

Soukromé studijní materiály.

Velký sociologický slovník: I. svazek A-O. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-718-4164-1.

Velký sociologický slovník: II. svazek P-Z. Praha: Karolinum, 1996, ISBN 80-718-4310-5.

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.